

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

УДК 004.7:159.923

Матко Д. А.

студент спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), denmatko@gmail.com

Олексюк О. М.

доцент кафедри української мови та літератури та методики навчання, Філологічний факультет Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), olesyaoleksyuk1@gmail.com

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ

У статті розглянуто поняття «соціальні мережі» як явище культури інформаційного суспільства. Проаналізовано походження терміна, структуру та функціонал найбільш поширених сервісів. Висвітлено особливості використання соціальних мереж у світі та в Україні. Надано визначення ціннісно-смыслової сфери особистості та з'ясовано, що взаємодія з цифровим середовищем безпосередньо впливає на її формування. Зроблено висновок – соціальні мережі є невід'ємною частиною життя сучасної людини, а їх вплив на ціннісно-смыслову сферу потребує подальшого наукового дослідження.

Ключові слова: соціальні мережі, ціннісно-смыслова сфера, функціонал соцмереж, цифрове середовище, користувачі.

Постановка проблеми. Соціальні мережі стали невід'ємною частиною сучасного інформаційного простору, радикально змінюючи способи комунікації, соціалізації та самовираження. Вони формують не лише поведінкові стратегії, але й безпосередньо впливають на структуру ціннісно-смыслової сфери особистості. У цифрову епоху саме віртуальне середовище дедалі частіше стає джерелом орієнтирів, які визначають моральний вибір, життєві пріоритети та психологічну стійкість. Проблема полягає в тому, що поряд із можливостями для самореалізації та розвитку особистості соціальні мережі несуть у собі ризики деформації ціннісних орієнтацій, поверхневості сприйняття та розмиття духовних засад.

Як зауважує Т. Антоненко, ціннісно-смыслова сфера виступає фундаментом духовної безпеки особистості, визначаючи її здатність чинити опір деструктивним впливам та знаходити внутрішні ресурси для збереження цілісності [1]. Саме тому в умовах цифровізації важливо дослідити, яким чином соціальні мережі змінюють не лише комунікативні звички, але й базові смисли людського існування.

Мета дослідження: аналіз впливу соціальних мереж на формування ціннісно-смыслової сфери особистості: з'ясування механізмів, які сприяють як збагаченню, так і деформації системи цінностей у користувачів цифрового середовища.

Методи дослідження. Дослідження спирається на аналіз і узагальнення наукових джерел, присвячених проблематиці соціальних мереж та їхнього впливу на психологічний і духовний розвиток особистості. Використано порівняльний аналіз українських і закордонних публікацій [1–4], що дозволяє комплексно розкрити цю проблему.

Виклад основного матеріалу. Соціальні мережі дедалі більше стають середовищем, у якому відбу-

вається становлення особистості. Якщо раніше головними агентами соціалізації виступали сім'я, школа, колектив, то нині значна частина ціннісних установок формується під впливом віртуальних комунікацій. Це створює нові виклики для збереження внутрішньої гармонії та цілісності людини.

На думку Т. Антоненко, ціннісно-смыслова сфера – це своєрідне ядро духовної безпеки, яке забезпечує стійкість особистості в умовах невизначеності [1, с. 7]. Проте під дією алгоритмів соціальних мереж відбувається звуження уваги до певних тем, нав'язування короточасних, часто поверхневих орієнтирів. У результаті виникає загроза витіснення глибинних цінностей швидкоплинними інформаційними трендами.

Дослідження І. Ломачинської та О. Рихліцької акцентують, що для української молоді саме соціальні мережі стають основним простором формування ціннісних орієнтирів [2, с. 138]. Покоління «зумерів» та «альфа» зростає у світі, де «вподобайки» й візуальні образи перетворюються на критерії соціальної значущості, що безпосередньо впливає на ієрархію цінностей. Молодь часто орієнтується не на внутрішній зміст, а на зовнішнє визнання, що призводить до поверхневості та залежності від думки інших.

Окремим феноменом у цьому контексті є синдром «fear of missing out» (FOMO) – страх пропустити важливу подію чи інформацію. М. Gupta та А. Sharma відзначають, що FOMO є прямим наслідком активного використання соціальних мереж, адже постійна доступність інформації створює відчуття неможливості відірватися від потоку новин [4]. Це сприяє формуванню залежності від цифрового середовища, що впливає на здатність до усвідомленого вибору й гальмує розвиток стабільної системи цінностей.

Не менш важливим є й питання використання соціальних мереж у контексті інформаційних воєн. L. Curika аналізує соціальні платформи як інстру-

мент гібридних впливів, що здатні цілеспрямовано трансформувати суспільні настрої та індивідуальні переконання [3]. Це підтверджує тезу про подвійність соціальних мереж – вони одночасно є простором самовираження та полем маніпуляцій, які можуть руйнувати внутрішні смислові опори людини.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що соціальні мережі формують нову реальність, у якій цінності нерідко стають предметом публічної демонстрації й об'єктом комерційних стратегій. Це змінює не лише спосіб комунікації, але й саму сутність ціннісно-смислової сфери особистості, яка все частіше перебуває під впливом зовнішніх факторів, а не внутрішніх переконань.

Висновки. Таким чином, соціальні мережі справляють глибокий вплив на формування ціннісно-смислової сфери особистості. З одного боку, вони відкривають нові можливості для самовираження, комунікації та обміну досвідом. З іншого – сприяють поверхневості, залежності від зовнішнього схвалення та маніпулятивним впливам.

Ціннісно-смислова сфера особистості в умовах цифрової доби постає надзвичайно вразливою. Для збереження її цілісності необхідне усвідомлене ставлення до цифрових практик, розвиток критичного мислення та орієнтація на внутрішні цінності. Лише за цієї умови соціальні мережі можуть бути використані як ресурс для розвитку, а не фактор деформації життєвих смислів.

Література

1. Антоненко Т. Л. Ціннісно-смислова сфера особистості – фундаментальна основа її духовної безпеки. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. С. 25.
2. Ломачинська І. М., Рихліцька О. Д. Виклики соціальних мереж у формуванні ціннісних орієнтирів українського інтернет-покоління. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2025. № 1 (64). С. 137–141.
3. Curika L. Social media as a tool of hybrid warfare. *NATO Strategic Communications Centre of Excellence*. Riga, 2016.
4. Gupta M., Sharma A. Fear of missing out: A brief overview of origin, theoretical underpinnings and relationship with mental health. *World Journal of Clinical Cases*. 2021.

Matko D. A., Student of the Specialty 053 Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), denmatko@gmail.com

Oleksyuk O. M., Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature and Teaching Method, Faculty of Philology of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), olesyaoleksyuk1@gmail.com

THE INFLUENCE OF SOCIAL NETWORKS ON THE FORMATION OF THE VALUE-SEMANTIC SPHERE OF PERSONALITY

Social networks are considered as a phenomenon of the information society culture. The origin of the term, the structure, and the functionality of the most common services are analyzed. The peculiarities of social networks' use in the world and in Ukraine are highlighted. The definition of the value-semantic sphere of personality is provided, and it is clarified that interaction with the digital environment directly influences its formation. It is concluded that social networks are an integral part of modern human life, and their impact on the value-semantic sphere requires further scientific research.

Keywords: social networks; value-semantic sphere; functionality of social media; digital environment; users.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Ускова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.